

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๘๕/๒๕๖๗

เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย กรณีร้องเรียนว่าบุคคลที่เข้ารับการฝึกทหารกองประจำการเจ็บป่วยในระหว่างการฝึก แต่ถูกปฏิเสธไม่ให้เข้ารับการรักษา รวมทั้งถูกลงโทษเกินสมควรแก่เหตุ

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

กองพันทหารราบที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๑๗

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องร้องเรียนผ่านเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๑๐๑/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ ว่า [redacted] พลทหาร [redacted] ทหารกองประจำการสังกัดกองพันทหารราบที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๑๗ ในพระองค์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ตั้งอยู่มณฑลทหารบกที่ ๓๗ ค่ายเม็งรายมหาราช อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖ เป็นวันอนุญาตให้ทหารใหม่ลากลับภูมิลำเนา ผู้ร้องได้เดินทางไปรับพลทหาร [redacted] แต่สังเกตเห็นว่าพลทหาร [redacted] มีอาการตัวเหลืองซีด ไม่มีแรง และมีไข้สูง จึงนำตัวพลทหาร [redacted] เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราช แต่อาการไม่ดีขึ้นจึงส่งตัวไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ และเสียชีวิตในวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ก่อนเสียชีวิต พลทหาร [redacted] เคยเล่าให้ผู้ร้องฟังว่าระหว่างที่อยู่ในหน่วยฝึกทหารใหม่ พลทหารทุกคนได้รับการฝึกอย่างหนัก และถูกครูฝึกลงโทษทางวินัยบ่อยครั้ง เนื่องจากตรวจพบว่ามีการหนีมาแอบนำบุหรี่ยาเสพติดเข้ามาสูบ ทุกคนจึงถูกลงโทษด้วยวิธีการทำท่าโหม่งโลกและนอนแช่ในบ่อน้ำเป็นเวลานาน อีกทั้งไม่ให้อาบน้ำ จนทำให้บางรายมีบาดแผลและไม่สบาย แต่เมื่อขออนุญาตครูฝึกออกไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลในสังกัด ครูฝึกกลับไม่อนุญาต ผู้ร้องเห็นว่า การลงโทษทางวินัยของครูฝึกเป็นการกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม และการไม่อนุญาตให้พลทหาร [redacted] ออกไปรักษาตัวเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ หนังสือโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ที่ ชร ๐๐๓๓.๑๐๑.๑/๑๖๔๕๓ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๒ รายงานการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง ณ จังหวัดเชียงราย ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

๒.๑.๓ บันทึกถ้อยคำของผู้ร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๖

๒.๑.๔ หนังสือโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ที่ อว ๘๓๙๓(๘).๒/๓๖๐ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๕ หนังสือโรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราช ที่ กท ๐๔๘๓.๗๑.๑/๑๔๘๙ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๖ หนังสือมูลนิธิ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๗ หนังสือกองพันทหารราบที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๑๗ ที่ กท ๐๔๘๓.๒๙.๒/๒/๘๘๖ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๘ บันทึกการประชุมรับฟังความเห็นของรองศาสตราจารย์ [REDACTED] ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิของกลุ่มเปราะบาง เด็ก สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และการเลือกปฏิบัติ เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๖ โดยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๒.๑.๙ สำเนารายงานผลการชั้นสูตรพลศึกษาทางการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๒.๑.๑๐ สำเนารายงานการสอบสวน ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้อุทธรณ์สุขภาพ สำนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย

๒.๑.๑๑ สำเนาคำฟ้อง ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๕ ตามคดีหมายเลขดำที่ ปท ๑/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๖

๒.๑.๑๒ บันทึกถ้อยคำของพลทหาร [REDACTED] ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

๒.๑.๑๓ บันทึกถ้อยคำของพลทหาร [REDACTED] ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

๒.๑.๑๔ รายงานการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

๑) หลังจากพลทหาร [REDACTED] เสียชีวิต ผู้ถูกร้องได้ติดต่อผู้ร้องเพื่อมอบเงินค่าจัดการงานศพ และเงินสวัสดิการกรณีพลทหารเสียชีวิต ประมาณ ๒๓๐,๐๐๐ บาท แต่ผู้ร้องไม่ประสงค์รับเงินดังกล่าว เพราะยังคงติดใจสาเหตุการเสียชีวิต และต้องการให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงความรับผิดชอบ รวมถึงขั้นตอนการรักษาของโรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราชที่ล่าช้า แต่ต่อมาในวันฉาปนกิจศพ [REDACTED] มารดาของพลทหาร [REDACTED] ได้รับเงินสวัสดิการ ๒๔๐,๘๕๐ บาท จากผู้ถูกร้อง

๒) สำหรับการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม มูลนิธิ [REDACTED] ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินคดี โดยได้แจ้งความไว้เป็นหลักฐานที่สถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงราย และยื่นเรื่องร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย ตามมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคคสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเพื่อขอให้ตรวจสอบมาตรฐานการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราชที่อาจมีความล่าช้า รวมถึงสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๑) พลทหาร [REDACTED] เป็นกำลังพลทหารใหม่ผลัดที่ ๑/๒๕๖๖ สังกัดผู้ถูกร้อง

๒) เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖ เวลา ๐๙.๓๐ น. พลทหาร [REDACTED] มาขอยาแก้ปวดศีรษะจากเสนารักษ์ เพราะรู้สึกว่ร่างกายมีอาการรุม ๆ เสนารักษ์จึงตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายปรากฏว่า ไม่มีไข้ และให้นอนพักที่ห้องปฐมพยาบาลของหน่วยฝึกทหารใหม่ ต่อมาในช่วงบ่าย เสนารักษ์ได้ตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายอีกครั้ง ปรากฏว่า อุณหภูมิในร่างกายสูงขึ้น ซึ่งคาดว่าน่าจะมีไข้ จึงได้สอบถามพลทหาร [REDACTED] ว่าประสงค์จะรักษาตัวที่โรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราชหรือไม่ แต่พลทหาร [REDACTED] ได้ปฏิเสธ โดยแจ้งว่าจะกลับไปรักษาตัวที่ภูมิลำเนาของตนเอง เนื่องจากวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖ จะมีกิจกรรมเปิดบ้านทหารใหม่ เพื่อให้ญาติได้พบกับพลทหาร พร้อมทั้งอนุญาตให้พลทหารลากลับภูมิลำเนาได้ เสนารักษ์จึงให้ยาไอบูโพรเฟน (Ibuprofen) แล้วให้นอนพัก

/๓) เมื่อวันที่...

๓) เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖ เวลา ๐๖.๐๐ น. เสนารักษ์ได้ตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายพลทหาร ████████ ปรากฏว่า ไม่มีไข้ ต่อมาเวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น. พลทหาร ████████ ได้พบกับครอบครัวที่บริเวณหน้าห้องเสนารักษ์ จากนั้นเวลา ๑๒.๐๐ น. หน่วยฝึกทหารใหม่ได้ปล่อยให้พลทหารกลับภูมิลำเนา และแนะนำให้พลทหาร ████████ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราช

๔) เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้จัดทำล้งพลเข้าร่วมพิธีมาปนกิจศพของพลทหาร ████████ และมอบเงินสวัสดิการให้กับครอบครัวของพลทหาร ████████

๕) การกำหนดตารางการฝึกทหารใหม่ ระหว่างเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม มีระยะเวลาการฝึกตั้งแต่วันจันทร์-วันศุกร์ เวลา ๐๖.๐๐-๒๐.๐๐ น. และวันเสาร์ เวลา ๐๖.๐๐-๑๕.๐๐ น. โดยรูปแบบเป็นการฝึกความสมบูรณ์แข็งแรงทางร่างกาย ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว การช่วยเหลือประชาชน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการฝึกยุทธวิธี ตามลำดับ

๖) สำหรับมาตรการในการรับตัวทหารกองประจำการเข้ารับการฝึกตามธรรมเนียมทหาร จะมีการคัดกรองผู้ที่มีความเสี่ยงด้านสุขภาพจิต และมีแผนป้องกันโรคลมร้อนหรือฮีทสโตรก (Heat Stroke) ในการฝึก โดยจัดเก็บปัสสาวะของพลทหารเพื่อส่งตรวจ รวมถึงแผนการประสานส่งตัวพลทหารไปรักษาที่โรงพยาบาลเมื่อตรวจพบหรือได้รับแจ้งจากพลทหารว่ามีอาการเจ็บป่วย โดยมีเสนารักษ์เป็นผู้ทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งที่ผ่านมามีการส่งตัวพลทหารไปรักษาที่โรงพยาบาลเป็นประจำ

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

พลทหาร ████████ และพลทหาร ████████ ผู้แทนพลทหาร ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ถูกร้อง ให้เป็นพยานได้ชี้แจงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ สรุปลงได้ดังนี้

๑) พลทหารทั้ง ๒ นาย เป็นทหารใหม่ผลัดที่ ๑/๒๕๖๖ เข้ารับการฝึกในหน่วยฝึกทหารใหม่พร้อมกับพลทหาร ████████ เคยทักทายกันบ้างแต่ไม่สนิทกัน การฝึกทหารกองประจำการจะเป็นไปตามตารางการฝึกประจำวัน โดยฝึกจากง่ายไปยาก เพื่อให้ร่างกายได้ปรับสภาพ และก่อนเข้านอน ครูฝึกจะเรียกรวมแถวเพื่อชี้แจงแผนการฝึกในวันถัดไปรวมถึงสอบถามอาการเจ็บป่วย หากพลทหารมีอาการเจ็บป่วยสามารถแจ้งครูฝึกได้ ซึ่งที่ผ่านมา พลทหาร ████████ ไม่เคยแจ้งอาการเจ็บป่วยให้ครูฝึกทราบ ในห้วงการฝึกไม่มีการฝึกในบ่อน้ำ แต่วันสุดท้ายของการฝึกก่อนจะอนุญาตให้ทหารกองประจำการกลับภูมิลำเนา ได้มีการแสดงความยินดีที่ฝึกซ้อมเสร็จโดยกระโดดลงเล่นในบ่อน้ำตามความสมัครใจ ซึ่งในวันดังกล่าว ครูฝึกได้กระโดดลงไปด้วย แต่ไม่แน่ใจว่าพลทหาร ████████ ได้กระโดดลงหรือไม่

/๒) ในวันที่ ...

๒) ในวันที่พลทหาร ██████ ไม่สบายนอนพักอยู่ในห้องปฐมพยาบาล พลทหารทั้ง ๒ นาย ได้เดินไปสอบถามถึงอาการเจ็บป่วย โดยพลทหาร ██████ ตอบเพียงว่ามีไข้ธรรมดา ไม่ได้เป็นอะไรมาก และพูดคุยเรื่องการทำงานเนื่องจากพลทหาร ██████ เคยไปทำงานที่ต่างประเทศ ซึ่งพลทหาร ██████ ได้พูดคุยกับเพื่อนทหารด้วยอาการปกติ พูดจารู้เรื่องดี

๓) กรณีที่ทหารกองประจำการกระทำผิดกฎระเบียบโดยแอบนำบุหรี่ยาสูบ จะมียาทองโทษด้วยทำออกกำลังกาย เช่น ดันพื้น กระโดดตบ ซึ่งพลทหารทุกคนจะถูกลงโทษทั้งหมด แต่คนที่กระทำผิดจะถูกสั่งลงโทษมากกว่าคนอื่น ๆ

๒.๒.๔ ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) โรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราช

๑.๑) เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖ เวลา ๑๓.๔๓ น. พลทหาร ██████ เข้ารับการรักษาที่คลินิกตรวจโรคทางเดินหายใจ จากการซักประวัติทราบ่า เมื่อห้าวันก่อนหน้า พลทหาร ██████ รู้สึกอ่อนเพลีย ไม่ได้วัดไข้ และหนึ่งวันก่อนมาโรงพยาบาลมีไข้สูง คลื่นไส้แต่ไม่อาเจียน กินได้น้อยลง อ่อนเพลีย ไม่ไอ ไม่มีน้ำมูก ไม่มีเสมหะ ไม่หอบเหนื่อย ไม่มีถ่ายเหลว ไม่ปวดท้อง ปัสสาวะไม่แสบ ชัด หรือขุ่นหรือเป็นเลือด มีปวดบั้นเอวด้านขวา ไม่ปวดตามข้อ ไม่มีบาดแผลหรือผื่นตามตัว อาการแรกรับรู้สัปดาห์ดี พูดคุยถามตอบ ทำตามสั่งได้ ช่วยเหลือตนเองได้ มีไข้สูงและมีอัตราการเต้นของหัวใจเร็วกว่าปกติ สัญญาณชีพอื่น ๆ ปกติ วินิจฉัยโรคเบื้องต้นว่า ติดเชื้อทางเดินปัสสาวะร่วมกับสงสัยภาวะติดเชื้อในกระแสเลือด แพทย์อธิบายแผนการรักษาและให้นอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล แต่พลทหาร ██████ ปฏิเสธการรักษาเนื่องจากต้องการกลับไปติดตามการรักษาที่โรงพยาบาลใกล้บ้าน อย่างไรก็ตาม แพทย์ได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นที่ต้องได้รับการรักษา พลทหาร ██████ จึงตัดสินใจเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยใน ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖ เวลา ๑๖.๐๐ น. ระหว่างนอนรักษาตัวมีไข้สูง และมีอัตราการเต้นของหัวใจเร็วกว่าปกติ สัญญาณชีพอื่น ๆ ปกติ โดยได้รับยาลดไข้ และสังเกตอาการตลอดเวลา

๑.๒) เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖ เวลา ๐๗.๓๐ น. พลทหาร ██████ มีอาการคงที่ รู้สึกตัว พูดคุยถามตอบรู้เรื่อง ทำตามสั่งได้ แต่ยังมีไข้สูงและมีอัตราการเต้นของหัวใจเร็วกว่าปกติ มีความดันโลหิตต่ำลง ตรวจเลือดพบความผิดปกติของเกลือแร่ในร่างกาย ต่อมาเวลา ๒๒.๐๐ น. มีอาการไอแห้งเพิ่มเติม และระดับออกซิเจนปลายนิ้วต่ำลง ตรวจร่างกายและส่งตรวจวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการพบภาพเอ็กซเรย์ปอดผิดปกติ จึงให้การรักษาดูแลด้วยการให้ออกซิเจนทางจมูก และแพทย์เฉพาะทางอายุรกรรมมีแผนการรักษาส่งตรวจวินิจฉัยเพิ่มเติม รวมถึงแผนการส่งต่อผู้ป่วยหากมีอาการเหนื่อยหอบมากขึ้น

๑.๓) เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖ เวลา ๐๕.๐๐ น. พลทหาร [REDACTED] ไอมีเสมหะปนเลือด เจ็บหน้าอก หายใจเหนื่อยมากขึ้น มีระดับออกซิเจนปลายนิ้วต่ำลง อัตราการเต้นของหัวใจเร็วขึ้น และความดันโลหิตต่ำลง จึงส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อวินิจฉัยเพิ่มเติม แพทย์เฉพาะทางอายุรกรรมสงสัยภาวะติดเชื้อในปอดร่วมด้วย และโทรศัพท์ประสานกับศูนย์ส่งต่อตามระบบ โดยส่งตัวไปยังโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ด้วยรถพยาบาลเพื่อการตรวจวินิจฉัยและการดูแลที่เหมาะสม ขณะส่งตัว พลทหาร [REDACTED] มีอาการคงที่ รู้สึกตัวดี ช่วยเหลือตนเองได้ ถามตอบรู้เรื่อง ความดันโลหิตและระดับออกซิเจนในเลือดปกติ โดยออกจากโรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราช เวลา ๐๖.๐๐ น. ถึงโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ เวลา ๐๖.๑๐ น. และเสียชีวิตในวันดังกล่าว ทั้งนี้ ทราบผลการเพาะเชื้อในเลือดเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ว่าเป็นเชื้อ *Burkholderia pseudomallei*^๑

๑.๔) แพทย์ผู้ตรวจรักษาพลทหาร [REDACTED] ไม่สามารถระบุความเห็นอย่างชัดเจนได้ว่าการรักษาที่เร็วขึ้นจะเพิ่มโอกาสรอดชีวิตหรือไม่ เนื่องจากพลทหาร [REDACTED] เข้ารับการรักษาด้วยการวินิจฉัยโรคเบื้องต้นว่าติดเชื้อในทางเดินปัสสาวะและสงสัยภาวะติดเชื้อในกระแสเลือด ได้รับการรักษาด้วยยาฆ่าเชื้อที่ครอบคลุมการติดเชื้อในทางเดินปัสสาวะหรือการติดเชื้อเฉียบพลันทั่วไป ซึ่งการรักษาการติดเชื้อทั่วไปจำเป็นต้องได้รับยาฆ่าเชื้อที่ครอบคลุมภาวะการติดเชื้อที่สงสัยทันทีที่วินิจฉัยเบื้องต้น และมีระยะเวลาในการสังเกตอาการ รวมถึงการตอบสนองต่อยาฆ่าเชื้อประมาณ ๔๘ - ๗๒ ชั่วโมง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพร่างกายของผู้ป่วย อาการและความรุนแรงของโรค

๒) โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖ เวลา ๐๖.๑๕ น. ได้รับตัวพลทหาร [REDACTED] จากโรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราช อาการแรกเริ่มคือหอบเหนื่อย แพทย์และทีมผู้รักษาได้ใส่ท่อช่วยหายใจ และย้ายตัวพลทหาร [REDACTED] เข้าหอผู้ป่วยในแผนกอายุรกรรม แต่ยังมีอาการหอบเหนื่อย ความดันโลหิตต่ำ จึงรักษาโดยใส่เครื่องช่วยหายใจและยา ต่อมาพลทหาร [REDACTED] มีอาการทรุดลง

/หัวใจหยุด...

^๑ โรคmelioidosis (Meliodosis) เกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่มีชื่อว่า *Burkholderia pseudomallei* พบได้ในดินและในน้ำทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยพบสูงสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เชื้อเข้าสู่ร่างกายทางผิวหนัง โดยการสัมผัสดินหรือน้ำเป็นเวลานาน ผ่านเข้าทางบาดแผล การรับประทานอาหารหรือน้ำที่มีเชื้อปนเปื้อน ระยะฟักตัวของโรคไม่แน่นอน อาจนานหลายปีหรือสั้นเพียงไม่กี่วันก็ได้ ไม่มีอาการแสดงจำเพาะ ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีภาวะติดเชื้อ (sepsis) บางรายอาจมีไข้สูงอย่างเดียว บางรายมีไข้สูงและช็อกจากการติดเชื้อในกระแสเลือด มีปอดอักเสบ หรือมีการติดเชื้อเฉพาะที่ในอวัยวะต่าง ๆ ร่วมด้วย เช่น มีฝีหนองที่ปอด ตับ หรือม้าม ผู้ป่วยส่วนใหญ่มาด้วยอาการป่วยฉับพลัน แต่ในบางรายอาจมีอาการเรื้อรังหรือมีอาการคล้ายวัณโรค พบอัตราการเสียชีวิตในผู้ป่วยยืนยันโรคมelioidosis ที่มีผลเพาะเชื้อ พบร้อยละ ๔๐ และส่วนใหญ่เสียชีวิตภายใน ๑ - ๒ วันหลังเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล

หัวใจหยุดเต้น แพทย์และทีมผู้รักษาปั๊มหัวใจกู้ชีวิต (Cardiopulmonary Resuscitation: CPR) แต่ไม่สามารถช่วยชีวิตได้และเสียชีวิตในเวลา ๑๒.๓๘ น.

๓) มูลนิธิ

ในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือทางคดี จากข้อร้องเรียนและการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น เห็นว่า การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐในการลงโทษทางวินัย และละเลยไม่จัดการรักษาพยาบาลอาการเจ็บป่วยของพลทหาร อย่างเป็นทันท่วงที เป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในการเข้าถึงการรักษาพยาบาล รวมถึงเป็นการปฏิบัติที่ขาดมนุษยธรรมและเมตตาธรรม อันมีลักษณะเข้าข่ายการกระทำความผิด ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕

๔) สถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงราย

เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องได้มาแจ้งความกรณีการเสียชีวิตของพลทหาร เพื่อบันทึกไว้เป็นหลักฐาน โดยได้เชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบปากคำแล้วบางส่วน และเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบปากคำเพิ่มเติมเพื่อสรุปสำนวนคดี ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ครอบครัวของผู้เสียชีวิตเข้าแจ้งความเพื่อขอให้มีการชันสูตรพลิกศพ เนื่องจากติดใจสาเหตุการเสียชีวิต จึงได้ส่งศพให้แพทย์ที่โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ชันสูตรพลิกศพในเบื้องต้น และส่งให้โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ชันสูตรพลิกศพและจัดทำรายงานผลการชันสูตรพลิกศพตามกฎหมายจนเสร็จสิ้น และจัดส่งสำเนารายงานให้ครอบครัวของผู้เสียชีวิตด้วยแล้ว

๕) สำนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย

๕.๑) เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย สำนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย ได้รับแจ้งเหตุตามมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์จาก ผู้อำนวยการมูลนิธิ ว่าได้รับแจ้งจากผู้ร้องว่า ระหว่างที่พลทหาร เป็นทหารกองประจำการ ณ หน่วยฝึกทหารใหม่ของผู้ถูกร้อง ตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีการกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อพลทหาร จึงขอให้พนักงานอัยการจังหวัดเชียงรายดำเนินการตามกฎหมายข้างต้น

๕.๒) อัยการจังหวัดเชียงรายในฐานะผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย สำนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย มีคำสั่งให้แสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ได้ความว่า มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐในฐานะครูฝึกกระทำการ

/ที่โหดร้าย...

^๒ มูลนิธิ เป็นองค์กรภาคประชาสังคม มีวัตถุประสงค์และกิจกรรมในการศึกษา เผยแพร่ ธรรมรงค์ เสนอแนะ และตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อให้หน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชน ให้เป็นไปตามพันธกรณีและกฎหมายระหว่างประเทศ รวมถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงเสนอรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงต่ออธิบดีอัยการภาค ๕ เพื่อรับทำการสอบสวน และเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๖ ผู้ร้องได้มาร้องทุกข์ขอให้พนักงานอัยการดำเนินการตามพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วยเช่นกัน

๕.๓) ต่อมาอธิบดีอัยการภาค ๕ มีคำสั่งให้รับทำการสอบสวนโดยมอบหมายให้สำนักงานอัยการจังหวัดเชียงรายดำเนินการตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ ต่อมาอัยการจังหวัดเชียงราย ในฐานะผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันฯ ได้ตั้งองค์คณะพนักงานสอบสวนฝ่ายอัยการ

๕.๔) ผลการสอบสวนของพนักงานสอบสวนฝ่ายอัยการเห็นว่า ในประเด็นการฝึกและการลงโทษ เห็นควรสั่งฟ้อง ร้อยโท [REDACTED] ผู้ต้องหาที่ ๑ และจำสิบโท [REDACTED] ผู้ต้องหาที่ ๒ ในความผิดฐานร่วมกันกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกอบมาตรา ๘๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ส่งสำนวนการสอบสวนไปยังสำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค ๕ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๖ ต่อมาสำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค ๕ ได้มีคำสั่งฟ้องตามความเห็นของพนักงานสอบสวนฝ่ายอัยการต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๕ เป็นคดีอาญา คดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] ปัจจุบันคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล

๕.๕) อย่างไรก็ตาม จากการสอบสวนยังไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่าผู้ต้องหาได้กระทำการด้วยประการใดให้พลทหาร [REDACTED] เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรงแก่ร่างกายหรือจิตใจ เพื่อวัตถุประสงค์ (๑) ให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพจากผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สาม (๒) ลงโทษผู้ถูกกระทำเพราะเหตุอันเกิดจากการกระทำหรือสงสัยว่าเป็นกระทำของผู้นั้นหรือบุคคลที่สาม (๓) ชมเชยหรือขู่เข็ญผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สาม และ (๔) เลือกปฏิบัติไม่ว่ารูปแบบใด ดังนั้น จึงไม่เข้าข่ายความผิดฐานกระทำทรมาน ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕

๕.๖) กรณีพลทหาร [REDACTED] ไม่สบายแต่ผู้ถูกร้องไม่ส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราช ซึ่งหากนำตัวไปรักษาพยาบาลตั้งแต่แรกเชื่อว่าพลทหาร [REDACTED] จะไม่เสียชีวิตนั้น จากการสอบสวนพยานบุคคลและคลิปวิดีโอเห็นว่า พลทหาร [REDACTED] มีสภาพป่วยแต่ยังมีสติสัมปชัญญะดี พุดจากรู้เรื่อง จึงไม่เป็นกรณีเร่งด่วนหรือรุนแรงมากที่เสนาธิการจะต้องนำตัวส่งโรงพยาบาลทันทีโดยไม่ต้องถามความยินยอมจากพลทหาร [REDACTED] และเมื่อพลทหาร [REDACTED]

/เข้ารับกา...

เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราช แพทย์ผู้ตรวจรักษาครั้งแรกให้การยืนยันว่า เมื่อตรวจร่างกายและแจ้งแผนการรักษาอาการด้วยการแนะนำให้อนุรักษาทันทีที่โรงพยาบาลและสังเกตอาการ แต่พลทหาร ████████ ปฏิเสธและขอรับยากลับไปกินที่บ้าน นำเชื่อได้ว่าขณะนั้น พลทหาร ████████ ไม่มีอาการป่วยรุนแรงปรากฏให้เห็น ข้อเท็จจริงจึงยังไม่เพียงพอให้รับฟังได้ว่า ร้อยโท ████████ จำสิบโท ████████ และเสนาธิการทราบอาการป่วยรุนแรงหรืออาการสาหัสของพลทหาร ████████ แล้วละเว้นไม่ส่งตัว พลทหาร ████████ ไปโรงพยาบาลทันที

๕.๗) สำหรับสาเหตุการเสียชีวิตของพลทหาร ████████ เป็นผลโดยตรง มาจากการฝึกและการลงโทษหรือไม่ เห็นว่า การติดเชื้อแบคทีเรีย *Burkholderia pseudomallei* เป็นเรื่องต่อบุคคลทั่วไปไม่อาจสังเกตเห็นผลได้แน่นอนว่าพลทหาร ████████ จะต้องได้รับเชื้อแบคทีเรียจากการฝึกและการลงโทษโดยตรง ประกอบกับไม่ปรากฏว่ามีเหตุการณ์เลือกฝึกหรือลงโทษแต่เฉพาะพลทหาร ████████ เพียงคนเดียว ดังนั้น การเสียชีวิตของพลทหาร ████████ จึงไม่ได้เป็นผลโดยตรงจากการฝึกและลงโทษ

๒.๒.๕ ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ ████████ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิของกลุ่มเปราะบาง เด็ก สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และการเลือกปฏิบัติ ให้ความเห็นสรุปได้ว่า

๑) โรคmelioidosis เกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรีย *Burkholderia pseudomallei* เป็นเชื้อที่พบในดินและน้ำ สามารถเข้าสู่ร่างกายได้หลายทาง ได้แก่ ทางผิวหนังโดยเข้าทางบาดแผลจากการสัมผัสดินหรือน้ำที่สกปรกเป็นเวลานาน การรับประทานอาหาร การดื่มน้ำ หรือทางลมหายใจจากการสูดดมอากาศที่มีเชื้อปนเปื้อนเข้าไป โดยมีระยะเวลาในการฟักตัวของเชื้อ ประมาณ ๑ สัปดาห์ ผู้ป่วยที่ได้รับเชื้อจะมีอาการได้หลายลักษณะ บางรายอาจมีไข้ ไอ คล้ายกับไข้หวัดธรรมดา แต่บางรายที่ติดเชื้อในกระแสเลือด เชื้อจะเข้าทางผิวหนังหรือปอด อาจเสียชีวิตภายใน ๒ - ๓ วัน การวินิจฉัยโรคค่อนข้างยาก เนื่องจากอาการของโรคที่มีลักษณะคล้ายกับโรคทั่วไป ในการตรวจหาเชื้อเบื้องต้นจะต้องพิจารณาอาการอื่นร่วมด้วย เช่น เหนื่อย หอบ บาดแผล รวมทั้งการสอบถามการใช้ชีวิตประจำวันของผู้ป่วยเพื่อประกอบการตรวจหาเชื้อ หากสงสัยว่าผู้ป่วยอาจติดเชื้อจะรักษาด้วยการให้ยาครอบคลุมภาวะการติดเชื้อที่สงสัยไว้ก่อน และสังเกตอาการ จากนั้นจึงนำเชื้อไปตรวจด้วยวิธีการเพาะเชื้อ ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ ๔๘ - ๗๒ ชั่วโมง เมื่อทราบผลแน่ชัดจึงจะรักษาโดยการให้ยาปฏิชีวนะจำเพาะ แต่ส่วนมากมักจะทราบผลภายหลังจากที่ผู้ป่วยเสียชีวิตแล้ว

๒) กรณีพลทหาร ████████ พิจารณาจากประวัติการรักษา เห็นว่า แพทย์ผู้ตรวจรักษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน แต่เนื่องจากพลทหาร ████████ อาจได้รับเชื้อมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว จึงทำให้มีอาการติดเชื้อชนิดรุนแรง ยาที่ใช้รักษาไม่สามารถต่อต้านอาการติดเชื้อดังกล่าวได้ ส่งผลให้เสียชีวิตอย่างไรก็ดี หากผู้ป่วยได้รับการรักษาที่รวดเร็วและถูกวิธี ย่อมเป็นผลดีกว่าได้รับการรักษาที่ล่าช้า

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกรณีการเสียชีวิตของพลทหาร [REDACTED] หรือไม่ อย่างไร โดยมี ข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐^๓ ได้ให้ความคุ้มครองบุคคล ในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค รวมทั้งให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพ ในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๗^๔ ที่ให้การรับรองและคุ้มครอง สิทธิของบุคคลที่จะไม่ถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติหรือถูกลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้า โดยตามความเห็นทั่วไปลำดับที่ ๒๐ (General Comment No. 20) ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ประจำกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองได้อธิบายเพิ่มเติมว่า การกระทำ ทรมาน หรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมไม่จำกัดเพียงแค่การกระทำที่ก่อให้เกิดความเจ็บป่วย ทางกายเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงความทุกข์ทรมานทางจิตใจและหมายความรวมถึงการลงโทษ ที่กระทำต่อเนื้อตัวร่างกาย หรือการลงโทษที่เกินสมควรแก่เหตุด้วย เช่น การสั่งสอน หรือมาตรการการ ฝึกวินัย^๕ และตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย

/พ.ศ. ๒๕๖๕...

^๓ มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเหมือนกัน

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่

กฎหมายบัญญัติ

การคันตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้

^๔ ข้อ ๗ บุคคลจะถูกทรมาน หรือได้รับการประดักประเดียด หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้า มิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลจะถูกใช้ในการทดลองทางการแพทย์ หรือทางวิทยาศาสตร์โดยปราศจากความยินยอมอย่างเสรี ของบุคคลนั้นมิได้

^๕ Human Rights Committee, General comment No. 20: Article 7 (Prohibition of Torture, or Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment)

The prohibition in article 7 relates not only to acts that cause physical pain but also to acts that cause mental suffering to the victim. In the Committee's view, moreover, the prohibition must extend to corporal punishment, including excessive chastisement ordered as punishment for a crime or as an educative or disciplinary measure. It is appropriate to emphasize in this regard that article 7 protects, in particular, children, pupils and patients in teaching and medical institutions.

พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๖^๖ ซึ่งห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐลงโทษหรือกระทำด้วยประการใดที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันเป็นการลดทอนคุณค่าหรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ความเป็นมนุษย์ โดยหากเป็นการลงโทษนอกขอบเขตของกฎหมายหรือทำเกินสัดส่วน เช่นนี้อาจเข้าข่าย การกระทำผิดได้^๗ เช่นเดียวกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: CAT) ดังนั้น การกระทำใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นการทรมาน ทารุณกรรม การลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงไม่สามารถกระทำได้

๓.๒ กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณา ๒ ประเด็น ดังนี้

๓.๒.๑ ประเด็นที่ ๑ กรณีการฝึกและการดำรงวินัย (การลงโทษ) ทหารใหม่ ตามคำร้องนี้ มีลักษณะเป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่

๑) จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อศูนย์ป้องกัน และปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย สำนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย และศูนย์ฯ สรุปลำนวนส่งให้พนักงานอัยการ สำนักงานคดีปราบปรามการทุจริตภาค ๕ ยื่นฟ้องเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง เป็นจำเลยต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๕ ในฐานะความผิด เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร่วมกันลงโทษหรือกระทำด้วยประการใดที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกลดทอนคุณค่าหรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานความเป็นมนุษย์หรือเกิดความเจ็บปวด หรือความทุกข์ทรมานแก่ร่างกายหรือจิตใจ ซึ่งเป็นประเด็นเดียวกับที่ผู้ร้องขอให้ตรวจสอบ จึงเป็นกรณี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๙ (๑) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสั่งยุติเรื่อง หากเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษา คำสั่ง หรือคำวินิจฉัย เสียแต่เด็ดขาดแล้ว เห็นควรยุติเรื่องในประเด็นนี้ อย่างไรก็ตาม เห็นควรส่งรายงานฉบับนี้ไปยังสำนักงาน อัยการสูงสุด เพื่อประกอบการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ ต่อไป

/๓.๒.๒ ประเด็นที่...

^๖ มาตรา ๖ ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐลงโทษหรือกระทำด้วยประการใดที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นลดทอนคุณค่าหรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานความเป็นมนุษย์ หรือเกิดความเจ็บปวด หรือความทุกข์ทรมานแก่ร่างกายหรือจิตใจที่มีใช้การกระทำความผิดตามมาตรา ๕ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงอันตรายอันเป็นผลปกติหรือสืบเนื่องจากการลงโทษทั้งปวงที่ชอบด้วยกฎหมาย

^๗ [REDACTED] (๒๕๖๖). ความหมายการทรมาน โหดร้าย อัมหายตาม พรบ.อัมหายฯ และความรับผิดชอบทางอาญา, สืบค้นจาก <https://crcfthailand.org/2023/03/01/the-meaning-of-torture-cruelty-and-disappearance-according-to-the-disappearance-act/>, เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๖

๓) จากการพิจารณาคำชี้แจงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบพยานหลักฐาน เห็นว่า

๓.๑) ในระหว่างเข้ารับการฝึกเป็นทหารกองประจำการ พลทหาร ██████████

ยังไม่ได้มีอาการป่วยรุนแรง พุดคุยกับเพื่อนทหารกองประจำการด้วยลักษณะอาการปกติดี ประกอบกับจากการสอบถามทหารกองประจำการ ๒ นาย ซึ่งเข้ารับการฝึกในหน่วยฝึกทหารใหม่พร้อมกับพลทหาร ██████████ ว่า ก่อนเข้านอนในทุก ๆ วัน ครูฝึกจะเรียกรวมแถวเพื่อชี้แจงแผนการฝึกในวันถัดไปรวมถึงสอบถามอาการเจ็บป่วย หากพลทหารมีอาการเจ็บป่วยสามารถแจ้งครูฝึกได้ แต่ไม่ปรากฏว่าพลทหาร ██████████ ได้แจ้งอาการเจ็บป่วยให้ครูฝึกทราบ และเมื่อพลทหาร ██████████ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลค่ายเม็งรายมหาราช แพทย์ผู้ตรวจรักษาครั้งแรกให้การยืนยันว่า ได้ตรวจร่างกายพลทหาร ██████████ และแจ้งแผนการรักษาอาการด้วยการแนะนำให้นอนรักษาที่โรงพยาบาลและสังเกตอาการ แต่พลทหาร ██████████ ปฏิเสธและขอกลับไปรักษาต่อที่ภูมิลำเนา แสดงให้เห็นว่าในขณะที่พลทหาร ██████████ เข้ารับการฝึกเป็นทหารกองประจำการยังไม่ปรากฏอาการป่วยรุนแรงที่อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายถึงชีวิตซึ่งมีสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือรีบด่วนจากแพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์ทันที โดยไม่คำนึงว่าพลทหาร ██████████ จะร้องขอหรือไม่

๓.๒) ในห้วงการฝึกทหารกองประจำการ ผู้ถูกร้องมีแผนการส่งตัวทหารกองประจำการที่มีอาการเจ็บป่วยไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลโดยมีเสนารักษ์เป็นผู้ประสาน ซึ่งที่ผ่านมาผู้ถูกร้องได้ส่งตัวทหารกองประจำการไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลเป็นประจำอยู่แล้ว หากผู้ถูกร้องทราบถึงอาการเจ็บป่วยของพลทหาร ██████████ จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนของผู้ถูกร้อง ดังนั้น จึงยังรับฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องละเลยการปฏิบัติหน้าที่ในกรณีไม่ส่งตัวพลทหาร ██████████ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลให้ทันท่วงทีจนเป็นเหตุให้พลทหาร ██████████ เสียชีวิต ในชั้นนี้ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔) อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อสังเกตว่า จากข้อมูล que ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับโรคเมลิออยโดสิส (Meliodosis) ว่าทหารกองประจำการที่ต้องเข้าสู่ขั้นตอนการฝึกตามธรรมเนียมทหาร โดยเฉพาะการฝึกภาคพื้นสนามที่มีการสัมผัสดินและน้ำ /มีโอกาส...

การฝึกทหารใหม่จะต้องมีความระมัดระวังในทุกขั้นตอนอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันการสูญเสียและอันตรายจากการฝึก ...

ผู้บังคับหน่วยต้องเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการฝึก ต้องกำกับดูแล เอาใจใส่ ฝึกทหารใหม่อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ...

โดยมีข้อเน้นย้ำในการฝึกทหารใหม่ ดังนี้

๗.๑๗.๑ ต้องไม่มีการสูญเสียระหว่างการฝึก โดยเฉพาะการบาดเจ็บจากความร้อนและโรคระบาดเฉพาะพื้นที่

๗.๑๗.๒ ต้องไม่มีการลงทัณฑ์ที่ผิดไปจากแบบธรรมเนียมทหาร

๗.๑๗.๓ ต้องไม่ใช่สื่อสังคมออนไลน์ ลงภาพหรือวิดีโอ ในลักษณะที่ไม่เหมาะสม หรือส่งผลกระทบต่อ

ภาพลักษณ์กองทัพ

มีโอกาสเสี่ยงที่จะได้รับเชื้อในห้วงระหว่างการฝึกได้ ดังนั้น เพื่อป้องกันการสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้น ในอนาคต ประกอบกับกระทรวงสาธารณสุขประกาศให้โรคชนิดนี้เป็นกลุ่มโรคที่ต้องเฝ้าระวัง ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง พ.ศ. ๒๕๖๒^{๑๑} จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อกองทัพบก และกระทรวงกลาโหม เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุม ด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๗ จึงมีมติว่า

๔.๑ ประเด็นการฝึกและการดำรงวินัย (การลงโทษ) ทหารใหม่ตามคำร้องนี้ **ให้ยุติเรื่อง** ตามมาตรา ๓๙ (๑) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ใน ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๕ แล้ว

๔.๒ ประเด็นที่ผู้ถูกร้องไม่อนุญาตให้พลทหาร ████████ เข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาล จนนำไปสู่การเสียชีวิต **ยังไม่อาจรับฟังได้ว่ามีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิด สิทธิมนุษยชน**

๔.๓ ให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบ มาตรา ๔๒ ต่อกองทัพบกและกระทรวงกลาโหม เพื่อพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๔.๓.๑ ให้กองทัพบกกำชับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในสังกัดให้ตระหนักว่า การปฏิบัติหน้าที่ในการฝึกทหารใหม่ต้องคำนึงถึงสิทธิในด้านสุขภาพและเป็นไปตามประมวล แบบธรรมเนียมทหารโดยเคร่งครัด

๔.๓.๒ ให้กระทรวงกลาโหมสนับสนุนบุคลากรทางการแพทย์ เข้ารับการอบรม ให้มีความรู้ความเข้าใจในการรักษาพยาบาลโดยเฉพาะกลุ่มโรคที่ควรเฝ้าระวัง ตามประกาศกระทรวง สาธารณสุข เรื่อง ชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง พ.ศ. ๒๕๖๒ แก่เสนารักษ์ของหน่วย ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

/๔.๓.๓ ให้กระทรวง...

^{๑๑} ข้อ ๔ ให้โรคติดต่องต่อไปนี้เป็นโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง โดยมีชื่อและอาการสำคัญ ดังนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒๕) เมลิออยโดสิส (Meliodosis) มีอาการไข้สูง และอวัยวะต่าง ๆ อาจมีอาการอักเสบ เช่น ปอด อักเสบ ข้อกระดูกอักเสบ หรือมีฝีในปอด ฝีที่ต่อมน้ำเหลืองต่าง ๆ ฝีตามผิวหนัง หรือฝีในตับหรือม้ามร่วมด้วย โดยไม่พบเชื้อก่อโรคชนิดอื่น ๆ กรณีที่มีอาการรุนแรงอาจมีอาการช็อก หรืออาการของภาวะติดเชื้อในกระแสโลหิต

๔.๓.๓ ให้กระทรวงกลาโหมประชาสัมพันธ์และเร่งสร้างการรับรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ในสังกัด รวมถึงจัดทำงานวิจัย เพื่อให้มีความตระหนักรู้และให้ความสำคัญต่อการป้องกันโรคmelioidosis (Meliodosis)

๔.๔ ให้ส่งรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนฉบับนี้ไปยังสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อใช้ประกอบการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ ทั้งนี้ ตามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับสำนักงานอัยการสูงสุด

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ